

P. Visser, Zondagsrust en zondagsheiliging, Kampen 1959

Blz.69-71: Conclusies

- a. De gedachte, dat de zondagsrust en de zondagsheiliging voor de nieuwtestamentische gemeente gebonden zou zijn aan het sabbatsgebod van de Decaloog, valt uit de Heilige Schrift niet af te leiden en is in strijd met de praktijk der oude Christelijke kerk.
- b. Het sabbatsgebod in de Decaloog is door de komst en de verzoening van Christus alzo vervuld, dat de nieuwtestamentische gelovigen „alle dagen van hun leven van hun boze werken rusten” en „de Here door Zijn Geest in hen laten werken”.
- c. Ten einde dit vervulde sabbatsgebod te beter te kunnen verstaan ontstond in de oude Christelijke kerk, onder het voorzienig bestel des Heren, de gewoonte op de eerste dag der week samen te komen tot de publieke eredienst, voor welke dag de naam „Dag des Heren” gebruikelijk werd; later werd deze dag „zondag” genoemd.
- d. De gedachte, dat op de Dag des Heren niet gewerkt mocht worden, wordt aanvankelijk in de oude Christelijke kerk niet gevonden.
- e. Pas toen de Christelijke kerk tot staatskerk was verworven en de zondagsviering veelal dwingend moest worden opgelegd, werd deze viering verbonden met het nalaten van allerlei arbeid.
- f. De grond voor het nalaten van arbeid was enkel en alleen het scheppen van de mogelijkheid de kerkdiensten bij te wonen; nimmer werd in de eerste acht eeuwen na Chr. hiertoe een beroep op het sabbatsgebod van de Decaloog gedaan.
- g. Dat de grond voor het nalaten van werk op zondag sinds de 9e eeuw gezocht wordt in het sabbatsgebod van de Decaloog is niet zozeer te danken aan een meer helder geloofsinzicht in de openbaring Gods, maar aan een minder helder inzicht op de volheid der genade in Christus.
- h. De door Thomas van Aquino gebruikte - en door vele Gereformeerden overgenomen - onderscheiding tussen het ceremoniële en het morele in de geboden van de Decaloog, is oorzaak van veel misverstand geworden en kan daarom beter ongebruikt blijven.
- i. De uitspraken der Dordtse Synode van 1618-19 - gebaseerd op de onderscheiding van Thomas van Aquino, maar daaraan een geheel andere betekenis hechtende - gaan uit van een verkeerde praemisse, kunnen dientengevolge geen oplossing van de vragen rondom de zondagsviering bieden - hetgeen ze in feite in Nederland ook niet hebben gedaan - en moeten mitsdien worden afgewezen.
- j. Het Schriftuurlijk standpunt ten aanzien van de zondagsviering, door de reformatoren weer ontdekt en met name door Calvijn in De Institutie zuiver omschreven, is later door Ursinus helder - schoon niet volledig - geformuleerd in Zondag 38 van de Heidelbergse Catechismus.
- k. De gedachten van Amesius en Voetius zijn meer aan het standpunt der Engelse puriteinen georiënteerd, waarvan de oorsprongen liggen in de Middeleeuwen in Engeland, dan aan die van Calvijn en Ursinus.
- l. De onderscheiding van Joh. à Lasco tussen uitwendige en inwendige sabbat, door Geesink als waardevol overgenomen, wordt in wezen ook reeds gevonden bij Luther, Calvijn, Ursinus en in de Heidelbergse Catechismus.
- m. Terecht heeft R. Schippers voor de karakterisering van de zondagsviering der nieuwtestamentische gelovigen gepleit voor de term „evangelisch”, om haar te verstaan vanuit de genade van Jezus Christus.
- n. De eis van de christelijke zondagsviering als een naarstig komen tot de publieke eredienst en een „de Here door Zijn Geest in mij laten werken” dient ook tegenover de voortschrijdende industrialisatie en mechanisatie onverzwakt te worden gehandhaafd.
- o. Kerkelijke uitspraken betreffende de zondagsrust en de zondagsheiliging dienen zich niet te funderen op het sabbatsgebod van de Decaloog als zodanig, maar op de vervulling van dit gebod in de verlossing door Jezus Christus.
- p. Bedoelde uitspraken moeten uitgaan van het Schriftuurlijk belijden, zoals dat is neergelegd in Zondag 38 van de Heidelbergse Catechismus, dat de zondagsheiliging is „een naarstig komen tot de gemeente Gods” om het evangelie van Jezus Christus te horen en te beleven, en dat het nalaten van dagelijks werk daartoe slechts voorwaarde en middel is.
- q. Kerkelijke vergaderingen dienen zich te onthouden van uitspraken, betreffende zondagsrust en zondagsheiliging, die niet duidelijk gefundeerd zijn in de Heilige Schrift en de gereformeerde belijdenis, maar dienen een dringend appèl te doen op alle leden der kerk om te leven naar hun belijden, en op alle anderen om met dat belijden rekening te houden.